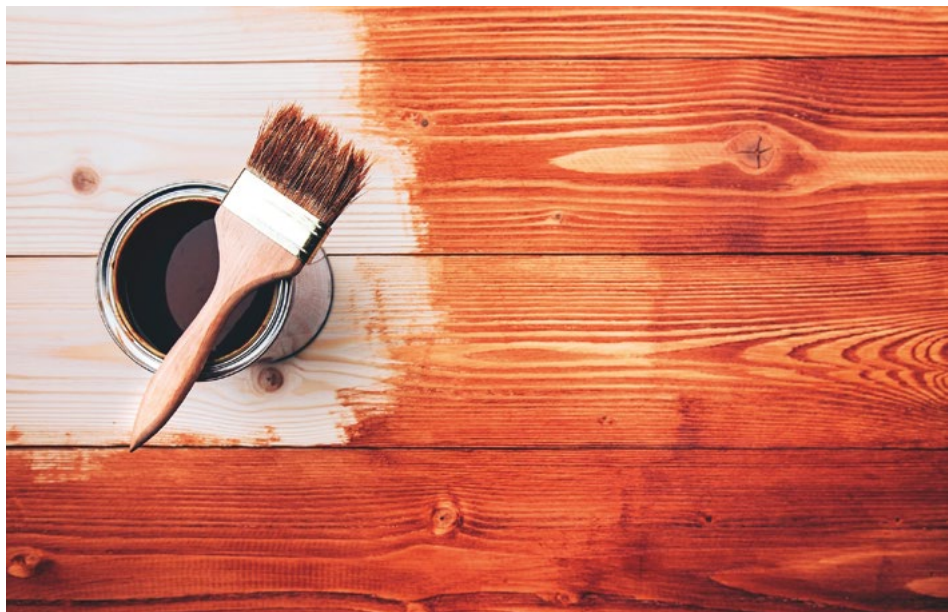
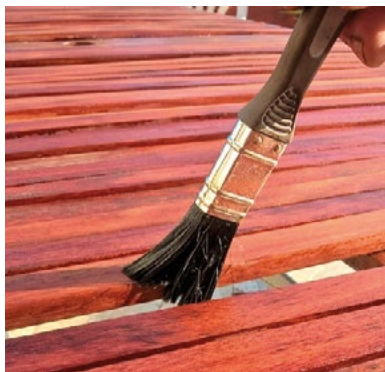

ÁPOL, VÉD ÉS ELTAKAR

Benedek Tibor

Mivel a fa természetes alapú nyersanyag, így a belőle készült termékek fokozott védelmet igényelnek a külső behatásokkal szemben. Ebben vannak segítségünkre a különféle felületkezelő anyagok, melyek használatával növelhetjük a faanyag tartósságát, a nedvességgel, napfénnel szembeni ellenálló képességét és nem utolsósorban esztétikai értékét. Az alábbiakban a beltéri felületkezelés lehetőségeit tekintjük át, alapanyag és felhasználás szempontjából.

A beltéri felületkezelés alapanyagai vonatkozásában legtöbbször elsőként a lakkok juthatnak eszünkbe, hiszen legyen szó bútorról, parkettáról, falburkolatról, legalapvetőbb célunk, hogy kiemeljük a fa természetes szépségét, melyre többek között a színtelen lakkok alkalmasak. Összefoglalóan elmondható ezekről az anyagokról, hogy a több fényességi fokozatnak köszönhetően a fa mintázatát különféleképpen emelik ki, így biztosítva a magas esztétikai élményt. Nagyfokú kikeményedésüknek köszönhetően a külső mechanikai sérülésektől is védik a felületet.

NITRO-CELLULÓZ LAKKOK

Kevésbé igénybe vett beltéri szerkezetek felületkezelésére érdemes használnunk, mivel a kopás- és

karcállóságuk csekély. Előnyük, hogy gyorsan száradnak, azonban az alacsony szárazanyag-tartalom miatt több rétegben szükséges felhordani a lakkot a felületre. Hátrányként említhetjük meg, hogy a vízgőzt nagymértékben átteresztí, vízállósága nem megfelelő, így mindenféleképpen csak száraz területeken alkalmazzuk, fürdőszobabútort még véletlenül se kezeljünk nitrolakkal. Amennyiben a felhordás és a száradás folyamata nem száraz légtérben történik, hanem magasabb páratartalom mellett, akkor előfordulhat, hogy a felhordott lakk kifehéredik és a felületkezelést meg kell ismételnünk. Oldószerrei erősen környezet- és egészségkárosítók, valamint maga a lakk is tűzveszélyes, így használata fokozott figyelmet igényel.

SAVRA KEMÉNYEDŐ LAKKOK

Nagy igénybevételnek kitett bútor-szerkezetek kezelésére használhatjuk, úgymint parketta, lépcső, munkalapok bevonása. A nitro-cellulóz lakkokkal szemben vegyszer- és vízálló, valamint a mechanikai sérülésekkel szemben is nagyobb

túlmenően elmondható, hogy ez a fajta lakk biztosítja a legmagasabb védelmet, mind mechanikai sérülés, mind víz- és vegyszerállóság terén. Kétkomponensű és egykomponensű változatban is beszerezhető. Nagy igénybevételnek kitett helyeken érdemes alkalmaznunk őket, konyha-

nélkül szárad, annak ellenére, hogy tartalmaz oldószert. Ez az oldószer (sztirol) azonban beépül a kialakuló filmrétegbe. A kikeményedés elősegítése érdekében az UP-lakkokhoz viaszt kevernek, mely a felület felső rétegébe felúszva elzárja az oxigéntől az alatta lévő réteget és így segíti

védelmet nyújtanak. Felhasználása során katalizátor hozzáadása révén indul meg a kikeményedési folyamat, az edző mennyiségétől függően a fazékidő 24–78 óra is lehet. A kötés során formaldehid gázok szabadulnak fel, melléktermékként pedig víz keletkezik, így a levegő magas páratartalma a száradási időt megnöveli. A katalizátornak köszönhetően az évek előrehaladtával a lakkréteg előregszik, berepedezik, valamint veszít a fényéből. A formaldehid gázok jelenléte a későbbiek során is magában foglalja az egészségkárosodás kockázatát, így egyre ritkábban használják ezt a típusú lakkot.

POLIURETÁNLAJKOK

Felhasználás és mechanikai tulajdonság szempontjából az előzőekben említett lakkokon

bútorok, lépcsők, parketták, konyhai munkalapok, vagy éppen közületek számára gyártott bútorszerkezetek kapcsán. Kétkomponensű változat esetén közvetlenül a felhordás előtt keverjük be a lakkot, fokozottan ügyelve arra, hogy víz ne kerüljön a felhordandó anyagba, mert annak hatására is megindulhat a kötés, sőt, a faanyag magas nedvességtartalma is kedvezőtlen irányban befolyásolja a kikeményedést. Az egykomponensű változat kikeményedése a levegőben található páratartalomnak köszönhetően megy végbe, éppen ezért a felbontott lakkot rögtön fel kell használni, hiszen az edényben történő kikeményedés után már nem használható fel a továbbiakban.

POLIÉSZTERLAJKOK

Az egyik legszembeötlőbb jellemzője, hogy oldószerpárolgás

elő a lakkréteg kikeményedését. Ezt követően az adott viaszréteget polírozással lehet eltávolítani, az alatta lévő lakkréteget pedig fel kell csiszolni. A lakkréteg vastagsága elérheti a 0,2–0,4 mm-t is (szemben a többi lakk 0,02–0,07 mm vastagságával), így tulajdonképpen egy üveglaphoz hasonló lakkréteg alakul ki a tömör fa, vagy furnérozott felületen. Esztétikailag ez ugyan kifogásolható, mechanikai, kémiai ellenállás szempontjából viszont előnyös, mivel vízzel, lúggal, savakkal, alkohollal szemben ellenállóbbak lesznek az így kialakított felületek. Pigmentált változatban agglomerált lapok kezelésére is jól használható ez a fajta lakktípus.

UV-LAKKOK

Az UV-lakkok jellemzője, hogy az ibolyántúli sugárzás hatására

keményedik ki a filmréteg és mindez pár másodperc alatt valósul meg, ráadásul a keményedés után rögtön csiszolható a felület, így aztán nagyfokú termelékenységgel lehet dolgozni e technológia alkalmazásával. Rugalmas, víz-, vegyszerálló, kemény filmréteg alakítható ki az UV-lakk használatával, a bútoriparban főként síkfelületek bevonására használják.

VÍZBÁZISÚ LAKKOK

Ezekben az esetekben a lakkok vízben oldható, vagy vízben diszpergált (apró „szemcsékre” szétosztott – a szerk.) rendszerekből kerülnek előállításra. Lehetnek egy- vagy kétkomponensűek. Az egykomponensűeket bútorokhoz, a kétkomponensűeket nagyobb igénybevételnek kitett felületekhez (parketta, lépcső stb.) alkalmazzuk. Mivel szerves oldószert minimális mennyiségben tartalmaznak, így egészség- és környezetkárosító hatásuk elenyésző, ugyanakkor vízzel hígíthatók. Vízbázisú felületkezelő anyag esetén a levegő relatív páratartalma

nem lehet 70%-nál magasabb, valamint a hőmérsékletnek is legalább a 12 °C-ot el kell érnie a száradás folyamatának biztosításához.

LAZÚROK

A felületkezelő anyagok másik nagy csoportját alkotják a lazúrok. Nevezhetnék ezeket az anyagokat „színezett lakkoknak” is. (Összetételük gyakorlatilag ugyanaz, mint a vízbázisú lakkoké, azzal a különbséggel, hogy ebben az esetben pigmenteket és favédő adalékokat is adnak a lazúrhoz.) A fa mintázatát nem fedik el teljesen, ugyanakkor tartós védőbevonatot képeznek a felületen. Oldószeres és vizesbázisú lakkok egyaránt megtalálhatóak a piacon. Összetételéből eredően a lazúr egyben színez, ugyanakkor véd is – vékony- és vastaglazúr formájában vásárolható meg. Száradási ideje viszonylag rövid (3–5 óra). Használata egyszerű, s egyben olcsó. Hátrányként azonban meg kell említenünk, hogy napos helyen, kültéren pár év alatt tönkremehet. Lazúrozás esetén első réteggént minden esetben használjunk imp-

regnáló lazúrt, mely favédő szert tartalmaz, így tudjuk védeni a faanyagot a későbbi gombásodástól és a rovarkárosítóktól. A legtöbb esetben beltérben ajtók felületkezelésére alkalmazzuk a lazúrokat. Felhordása gyakorlatilag megegyezik a vízbázisú lakkok felhordásával. Fontos különbség még a vékonylazúr és a vastaglazúr között, hogy a vékonylazúrban a szárazanyag-tartalom a magasabb, a vastaglazúrban pedig a kötőanyagból található több. Éppen ezért a vastaglazúrokat érdemes használni a kültéri szerkezeteken. A beltéri felületkezelés során használhatunk olajokat, viaszokat is. (Bővebben erről lásd a Magyar Asztalos 2017. októberi számát.)

FESTÉKEK

Végezetül pedig meg kell említenünk a zománcfestékek és az olajfestékek felhasználási területeit. Természetesen asztalosként mindig szem előtt tartjuk a fa természetes rajzolatát, azonban előfordulhat, hogy teljesen összefüggő, azonos színű felületet kell kialakítanunk a bútoron. Ez a legtöbb esetben akkor fordul elő, ha

például előregedett a faanyag, netán megsűrűlt, vagy éppen a megrendelő kérése, hogy egy adott színre készítsük el pl. a beltéri ajtókat, vagy éppen étkezőasztalt a hozzá tartozó székekkel együtt. Mindenféleképpen előnyként jelenik meg az elkészítés során, hogy minden munkafolyamat jól gépesíthető (használhatunk rezgő-, szalag-, excentrikus csiszolókat). Szórás technológiával felvihetők a festékek, ugyanakkor a több réteg felhordása magasabb szakmai gyakorlatot igényel. Felsorolás szintjén érdemes áttekintenünk, hogy a jó minőségű festett felület kialakítása hány lépésből tevődik össze: a felület megtisztítása; impregnáló alapozás; hibák javítása, tapaszolása; töltőalapozás; simítótapaszolás; közbenső alapozás; fedőmázolás. Az egyes lépések között természetesen ott vannak még a száradás, a csiszolás és a portalanítás lépései is. ■

KÉPEK:

<https://pffiferbutor.hu/foto/285>
www.butormirek.hu
www.undp.lt
www.creelio.com
<http://szentkut-antik.com>
www.festekes.hu/blog/lazurozas/
<https://www.kosten-schildersbedrijf.nl/7-gemaakte-fouten-buitenschilderwerk/>

IRODALOM:

Taskovics Péter:
 Faipari anyagismeret,
 Műszaki Könyvkiadó,
 Budapest, 2004.

DESZKASZÁRÍTÁS MAGAS FOKON

HILDEBRAND
BRUNNER

HAGYOMÁNYOS SZÁRÍTÓK

GREENKILNS ENERGIATAKARÉKOS SZÁRÍTÓK

HILDEBRAND HOLZTECHNIK GMBH

Központi iroda:
 Vorwerkstraße 9,
 30989 Gehrden / Hannover
 Németország

Közép-Európai kirendeltség:
 Szántó utca 20 szám
 445300 Tasnád (SM)

Tel: +40 261 848873
 E-mail: info@hildebrand.ro

FOLYAMATOS SZÁRÍTÓK

www.brunner-hildebrand.com